

SLOVENSKI POROČEVALEC

Leto II.

Informacijski vestnik Osvobodilne fronte

23. december 1941.

Štev. 31.

V gorenjskem narodnem uporu sta padla
slavne in junaške smrti slovenska partizana

BIZJAK Jože in SAKSINA Jože.

Hrabrima sinovoma slovenske matere -
poslednji slovenski pozdrav !

SLOVENCI !

Naša slovenska Gorenjska je dala signal za postritev oborožene borbe
proti fašističnim zatiralcem.

Biti slovenski partizan - pomeni danes najneposredneje služiti sloven-
skemu narodu.

Slovenci, ki ste sposobni za oboroženo borbo - gorenjski narodni upor
vas kliče med partizane!

Temeljna dolžnost terenskih, občinskih in rajonskih odborov OF je mobili-
zacija prostovoljcev za slovenske narodnoosvobodilne partizanske čete.

V b o j ! N a d e l o !

ZGODOVINSKI PROCES V TRSTU.

Minuli teden se je zaključil največji in najpomembnejši zgodovinski po-
litični proces proti 60 Slovincem v Trstu. Italijani so jih obtožili, da so
delovali na to, da se odtrgajo slovenske dežele od Italije in da se ustano-
vi samostojna slovenska država od Tilmenta do Rabe in da so organizirali
in izvrševali nasilna dejanja proti Italiji. Dokazali jim Italijani niso
nič. Kljub temu je bilo 9 obtoženih Slovencev obsojenih na smrt. Štirje so
bili pomiloščeni, pet pa in sicer TOMAŽIČ Jožef, VADNJAL Ivan, BOBEK Viktor,
KOŠ Simon in IVANČIČ Ivan je bilo ustreljenih. Ostali obsojenci so bili
obsojeni na doživetje. Med obtoženimi so bili Slovenci vseh treh nazo-
rov: katoličani, komunisti in svobodomiselnici. Italijani so v tem procesu po-
kazali svojo brezmejno mržnjo proti vsem Slovincem, svoje krivično posto-
panje, ker so brez dokazov izrekli obsodbo, obenem pa so postavili na laž
svoje slovenske zaveznike, ki po Ljubljani širijo lažnjiva obrekovanja, da
so komunisti Italijanom prodali Trst, Nemcem pa Celovec, Beljak in celo Ma-
ribor. Italijani so pred vsem svetom pokazali, da so v njihovi državi zaved-
ni Slovenci, ki hočejo svobodo in združitev vseh Slovencev. Padlim mučeni-
kom in junakom bo slovenski narod ohranil večen spomin in slavo!

PRVE FAZE GORENJSKIH BOJEV

9.XII.

Spopad z nemško četo 46 mož. Nemci imajo dva mrtva in mnogo ranje-
nih. Bojišče zapuste v paničnem begu. Partizani brez izgub.

10.XII.

Spopad z nemško patruljo, ki po kratkem boju zbeži. Nemške izgube
niso točno ugotovljene. Partizani brez izgub.

12.XII.

Spopad z močnimi nemškimi četami. Partizani uporabljajo taktiko
zased. Po 14 minutnem boju razbijejo Nemce. Na bojišču ostane 46 mrtvih Nem-
cev, med njimi trije majorji in štirje stotniki. Partizani imajo dva mrtva
in štiri ranjene. Partizani zaplenijo pomembno količino orožja, municije, sa-
nitetnega materijala in vojaških potrebščin. Nemškemu ranjencu, ki se je vdal
predčijo partizani smisel slovenske narodne osvobodilne borbe. Nemški vo-
jak se strinja in izjavi, da na oddal nobenega strela. Partizani pregledajo
njegovo puško in ugotovijo, da je govoril resnico. Nudijo mu prvo zdravniško
pomoč.

Prvi dnevi pred sedanjimi hudimi boji.

Med Medvodami, Škofjo Loko in Ziremi čistijo partizani teren. Prično se
boji okrog Bohinja. Akcije dobro uspevajo. Morala odlična. Vrši se mobilizaci-
ja. Okupatorji koncentrirajo čete proti Jesenicam, Podkorenu, Mojstrani.

DOKAZI O ZADEVI POLKOVNIKA DRAŽE MIHAJLOVIČA

Pričenjamo objavljati vrsto dokazov, ki do kraja osvetljujejo vlogo
polkovnika Draže Mihajloviča. Danes prinašamo pismo Vrhovnega štaba narod-
no-osvobodilnih partizanskih oddelkov Jugoslavije z dne 20. oktobra 1941.:

KOMANDANTU VOJNO-ČETNIČKIH ODREDA PUKOVNIKU G. DRAŽI MIHAJLOVIĆU

20. oktobra 1941.

Obavešteni smo od vašeg pretstavnika kapetana g. Mitića da je žalost vama nemoguće da dođete na definitivne pregovore već da šaljete svoje opunomoćnike za rešenje svih problema koje treba rešiti između nas i vas. Po našem mišljenju neće niti pregovori dati ono što smo i mi i vi očekivali, ali uprkos toga mi šaljemo naše pretstavnike da bi se barem rešila neka najgoračija pitanja, a naročito ona koja zaoštravaju naše međusobne odnose. Vi tražite da vam pošaljemo naše predloge, odnosno formaliziramo naš stav po pojedinim pitanjima. Mi vam te predloge šaljemo samo u najkрупnijim crtama, ali naglašavamo da svako to pitanje zahteva temeljito pretresanje i zajedničke izmene misli pri donošenju odluke.

Naši predlozi se sastoje u sledećem:

- 1.) Zajedničke vojne operacije protiv neprijatelja kako Nemaca tako i Nedićevske grupe. U tu svrhu smatramo potrebnim stvaranje jednog zajedničkog operativnog štaba.
- 2.) Zajednička oprema i ishrana naših i vaših boraca što bi se vršilo preko zajedničkog operativnog štaba koji bi u tu svrhu odredio naročita li-ca ili stvorio neke vrste intendanture.
- 3.) Zajednička raspodela plena i to prema potrebama fronte, držeći se principa: sve za front, sve za borbu.
- 4.) Zajednička komanda mesta, odnosno dve komande, vaša i naša, koje bi najtešnje međusobno saradjivale - primer Čačak.
- 5.) Stvaranje zajedničkih permanentnih komisija pri zajedničkom operativnom štabu, koja bi rešavala sva sporna pitanja najhitnijim postupkom.
- 6.) Organizacija privremene vlasti, koja bi preuzela na sebe svu brigu oko ishrane stanovništva, organizacije privrede, pribiranje sredstava za vođenja rata, organizacije organa za održavanje reda i bezbednosti i. t. d. Po našem mišljenju apsolutno bi bilo pogrešno da u sadašnjoj narodno-oslobodilačkoj borbi takva vlast bude sresko načelstvo, stare opštinske uprave, žandarmerija i. t. d. Da bismo dobili čitav narod za vođenje ove teške borbe protiv okupatora, potrebno je da stvorimo takve organe koji će u ovoj situaciji najbolje odgovarati, koji će biti najbliži narodu i moći na sebe uzeti svu odgovornost u ime toga naroda. Bivši žandarmerijski, policijski i sreski aparat kao i opštinska tela ne mogu se smatrati danas kao celishod-ne jer se u taj aparat uvuklo mnogo neprijateljskih elemenata, jer je taj aparat bio do sada u službi okupatora na koga još uvek neprijatelj ima uticaje preko svojih agenata. Osim toga taj aparat koji ne uživa neko narodačito poverenje naroda, nije pogodan u ovim suštinosnim danima. Mi smatramo da su narodno-oslobodilački odbori, koje narod sam postavlja, u sadašnje vreme najpogodniji organi na koje bismo se mogli osloniti. Ti narodno-oslobodilački odbori treba da budu birani dobrovoljno od naroda bez razlike na politička uverenja. A tamo gde je biranje tehnički nemoguće izvršiti da budu naimenovani od pretstavnika svih političkih grupa koje stoje na stanovništvu narodno-oslobodilačke borbe. Osim lokalnih narodno-oslobodilačkih odbora stojimo na stanovništvu da se otvori jedan Centralni narodno-oslobodilački odbor za čitavu oslobođenu teritoriju. Za održavanje reda i bezbednosti da se formira po selima i varošima narodna straža.
- 7.) Po pitanju prisilne mobilizacije mi smo načelno protiv nje. Mobilizacija treba da bude dobrovoljna, putem ubeđivanja i da se pusti svakom na volju da stupi ili u četničke ili u partizanske odrede. Prisilna mobilizacija bi se mogla izvršiti samo u lokalnim razmerama i pojedinim konkretnim slučajevima velike opasnosti neprijateljskoga prodiranja a za to bi trebalo da se da odobrenje od zajedničkog operativnog štaba. Skupljanje dobrovoljaca putem dobrovoljne mobilizacije ima tu prednost što su jedinice sastavljene od takvih boraca kvalitativno mnogo bolje nego one koje su sastavljene od prisilno mobilisanih. Mi nemamo ni oružja ni ratne spremljene u takvoj količini da bismo mogli riskirati da damo oružje u ruke raznih nesigurnih elemenata.
- 8.) Mi stojimo na stanovništvu da se svi odredi, komande i štabovi kako naši partizanski, tako i vaši četnički, imaju bezuslovno pokoravati svojim vrhovnim komandama. Ne može biti ni reči o tome da se može dozvoliti i drugim komandama, da vrše na svoju ruku samovoljne akcije, bilo uperene protiv jedne ili druge zajedničke snage ili u pogledu vojne, strateških i taktičkih pitanja. Od momenta kada je jedna ili druga Vrhovna komanda obavestena o jednom od takvih samovoljnih slučajeva pače sva odgovornost u. nju i ona je dužna preduzeti najhitnije mere za likvidaciju takvih slučajeva.
- 9.) Mi smatramo da je bezuslovno potrebno radi onemogućavanja razmirica i sukoba u sedištima vaše i naše Vrhovne komande, da i vaša i naša komanda ima jednu varoš u svojim rukama i svoju mesnu komandu, a sa jedne i druge strane treba da budu samo pretstavnik vašeg ili našeg štaba.
- 10.) Radi uspešne borbe protiv glavnog neprijatelja, nemačkog okupatora,

smatramo potrebnim da se vodi nemilisrdna borba protiv raznih petokolonaša i špijuna koji u našoj pozadini smetaju narodno-oslobodilačkoj borbi. Smatramo se da se stvari zajednički vojni sud koji će voditi istragu i donositi presude protiv takvih neprijatelja naroda. Špijuni i petokolonaši koji se na licu mesta uhvate na delu treba da budu i na licu mesta kažnjeni od one komande na čijem se to području dogodilo. Za opravanost takvog postopka odgovorna je komanda ili komandir koji su to izvršili. Svaka lična osveta ili lična netrpeljivost u takvim slučajevima treba da bude najstrožije kažnjena.

11.) Protiv raznih neprijateljskih četničkih grupa, koje u pozadini onemogućavaju narodno-oslobodilačku borbu treba voditi zajedničku akciju radi njihove likvidacije ili da to izvrši jedna ili druga strana sama.

12.) Smatramo nemogućim takvu pojavu da razni petokolonaši i špijuni doneseno legitimacije, bilo četničke ili partizanske i da onda pod imenom jedne ili druge strane vrše svoj razorni protunarodni rat. Takve elemente treba čistiti iz svojih redova i predavati vojnom sudu. Sumnjivi elementi, bilo da nose partizansku ili četničku legitimaciju moraju biti odmah uhapšeni i onda po mešovitoj komisiji izpitani.

Evo to su naši predlozi i zahtevi, i to samo u glavnom, o kojima treba doneti konačno rešenje. Ima još mnogo raznih stvari koje mi nismo ovde obuhvatili jer smatramo da to mogu delegati sami rešiti.

Gospode pukovniče, smatramo odviše ozbiljnom današnju situaciju i odgovornost koja pred narodom pada na sve nas a da bismo se mi kačili za razne sitnice in na taj način onemogućili našu saradnju i korektne odnose. Uvereni smo da ćete vi svojim avtoritetom učiniti sve da do sporazuma dodje i da zlijemo našo snage u jednu jedinstvenu celinu za postignuće našeg najvećeg cilja, koji se ovog momenta stavlja pred nas, a to je: osloboditi otadžbinu od mrskih okupatora i njihovih slugu.

S odličnim poštovanjem
za Vrhovni štab narodno-oslobodilačkih partizanskih odreda

Na pogajanjih v Brnićih dne 27. oktobra so predstavniki
Draže Mihajlovića odbili točke 1, 2, 6, 7.

T i t o .

GOVOR MINISTRA DR. MIHE KREKA

V sredo 17. XII. 1941. je imel minister dr. Krek v londonskem radiu govor v katerem je med drugim povdaril sledeče:

- 1.) O usodi Slovencev bodo odločali izključno in edino le Anglosaksonci.
- 2.) Slovenska osvobodilna vojska (partizani) so škodljivci in zato zločinci.
- 3.) Nabiranje prispevkov za slovensko osvobodilno gibanje naj Slovenci odklanjajo.
- 4.) Vsi Slovenci se morajo zbrati doma okrog znanih, starih preizkušenih politikov.
- 5.) Vsi Slovenci naj poslušajo in sledijo samo navodilom vodstva v Londonu čigar predsednik je dr. Krek.
- 6.) V tej vojni se borijo proti Nemcem le Angleži, Amerikanci, Jugoslovani in njihovi zavezniki pri čemer Rusija sploh ni bila omenjena.

Na ta govor daje OF kratek odgovor:
1.) O usodi Slovencev bodo odločali le Slovenci sami in nihče drugi. Tako so izjavili šefi treh glavnih zavezniških držav Churchill, Roosevelt in Stalin. Vsi se soglasno poročajo, da bodo vsi narodi pomagati do osvoboditve, nato pa naj narodi o svoji usodi sami odločijo. Dr. Krekova izjava da bodo o slovenski usodi odločali Anglosaksonci, nasprotuje torej popolnoma uradni londonski politiki in javnim izjavam gori omenjenih treh vodilnih državnikov sveta.

2.) Slovenska osvobodilna vojska (partizani) se bojuje za osvoboditev Slovencev izpod nemškega in laškega jarma in pomaga s tem zavezniški Angliji Ameriki in Rusiji pri njihovem naporu za končno zmago. Londonski radio v srbohrvatskem jeziku stalno ponavlja sledeče: Anglija pozdravlja svoje junaške jugoslovanske zaveznike, ki se po gozdovih, poljih, hribih in dolinah, po tovarnah in delavnicah bore za svojo svobodo in se bore proti zločinom činskih okupatorjem. Po dr. Krekovem mnenju je torej boj proti Nemcem in lahom zločin.

3.) Ogromna večina Slovencev že daje prispevke za slovensko osvobodilno gibanje. Ostali Slovenci se bodo prav gotovo pridružili tej večini že zaradi stiske v kateri se slovenski narod nahaja prav sedaj, ko Nemci besno divjajo nad zavednimi Gorenjci in Štajerci.

4.) Stari znani preizkušeni politik Stojadinović je nekje na Indijskem oceanu. Cvetković sodeluje z Nemci v Beogradu. Stari znani preizkušeni politiki v Ljubljani pa sodelujejo z Italijani. Okrog teh se Slovenci ne morejo zbirati, ker je prostor zaseden od Italijanov, ki se z njimi družijo.

5.) Vsi Slovenci poslušajo in sledijo klicu svoje vesti in narodne zavesti. Zavedajo se da so politično zreli in zato ne potrebujejo navodil Krekove pete kolone, ki je podpisala trojni pakt z Nemčijo, Italijo in Japonsko. Slovenci nočejo biti znova prevarani, kakor so že tolikokrat bili.

6.) Slovenci dobro vedo, kakor ve to ves svet, da se bori proti Nemcem učinkovito in uspešno predvsem Sovjetska Zveza, ki je prva in edina doslej s svojo močjo dokazala, da Nemci niso nepremagljivi. Kdor ta dejstva namenoma zanika, ta ni objektivni in mora imeti pri tem neke posebne namene, ki ne morejo biti čisti, ker se skrivajo. Kdor pa v tem usodnem zgodovinskem času namenoma prezira vsemu svetu očitna dejstva, ki so v očitno korist slovenskemu narodu, ne more imeti čistih namenov in ne ljubi resnice. - Naše ljudstvo pravi: boj peti koloni vsepovsod.

KATOLIČANI POSLUŠAJTE!

Govorim kot katoličan, ki spremlja vse čelo OF in ga odobrava. Čim bolj premišljam o preizkušnji, ki nas je Slovence zadela in čim bolj si morem domisliti trenutno tragiko žrtev, ki jih polagamo na oltar svoje svobode, tembolj sem vesel preporoda slovenskega naroda. Kaj namreč opažam? Ne samo, da je hitlerjevska mistika po deželi in po mestih izginila tako kakor sneg izgine nenadoma na vročem soncu, ne samo da so petokolonaši in narodni izdajalci izginili v skrivališča, kjer zdaj trepetajo, ampak še več: ljudstvo samo je zaživel iz svojih korenin, odvrгло svoje vašk strankarke ob zlomu Jugoslavije, tako da je danes v svoji tisočletni slovenski naravi graniten temelj za novo slovensko bodočnost.

Verjemite mi, da nikdar nisem bil tako vesel, da sem Slovenec, kakor danes. Zanima me sicer, če italijanski oficirček strmi nad zavednostjo slovenskega naroda, tudi to rad slišim, da nemški gestapovci onemoglo škrtajo z zobmi nad neukrotljivostjo slovenskega kmečkega ljudstva, vendar me v globini bitja prime naravnost nedopovedljiva omama, ko danes slovenski ljudje ki: "Živela svobodna Slovenija!" Da, slovenski narod je s svojim križevim potom v zgodovini dokazal, da je velik narod!

V tem velikem času me moti samo, da se nergači dobijo predvsem med katoličani. Ljudje s prsti kažejo nanje, češ, to so tisti, ki se z vsemi mogočimi izgovori umikajo v fronte časa, to so tisti, ki nočejo na fronto osvobojenja slovenske skupnosti, to so tisti, ki imajo pomisleke proti OF slovenskega naroda. Pomisleke! Dvome! Sumnje! Strah! Pomislite, kako se to protivi živi in zaupljivi veri v Boga. Pravi kristjani so bili vedno junaki, razgibani ljudje, ki so znali mnogo tvegati. Prav vodilni kristjani bi morali biti danes neustrašeni borci za resnico in pravico. Najvidnejši slovenski katoličani bi morali biti danes največji zagovorniki popolne slovenske skupnosti. Toda vse to se ni zgodilo. Velik del slovenskih katoličanov se obnaša kakor ljudje, ki so življensko slabi, ki niso duhovno prepričani o svoji resnici. Kajti če sa naj se slovenski kristjan bolj boji, kakor tega, da bo izgubil slovenstvo, to je podlaga za obstoj in razvoj vseh duhovnih, to je tudi krščanskih vrednot?

Obračam se do vas, ki trdite, da ste kristjani. Pomnite, da se narod danes ne rešuje z računi in igro. V največji uri slovenske zgodovine mešetariti. Razumite smisel današnjega odločanja, ali naj pa vas vzame vrag, vas, modre, zvite, preračunane in navdušene gospode po Ljubljani. Pomnite, da se slovenstvo ne vrti več okrog vas, ampak okrog svojega ljudstva. Pustite svojo smešno politiko, pustite svoje malenkostne osebe. Pomagajte danes reševati narod, pomagajte svojemu ljudstvu! Prav danes se bo videlo, kao to ljudstvo resnično ljubi, kdo dela zanj in se zanj žrtvuje.

V tem znamenju od srca pozdravljam vse tiste številne katoličane, ki so ostali zvesti Kristusu in junaškemu slovenskemu narodu. Katoličan.

PREGLED VOJNIN DOGODKOV

Hitlerjev va banque na Vzhodu se je letoš končal z bankrotom. Rezultati: Umik in beg na jugu, centru in severu. Osvobojen je Tihvin, Klin, Kalinin, Jelec Kaluga; zabit so trije nevarni klini v nem. vrste; umika se preko sto nem. divizij, dočim jih je 10 do 15 uničenih; z zaseženim materialom lahko opremijo sovjetski 6 divizij. Sov. pritisk se še povečava. Legenda o nem. nepremagljivosti se je razblinila v nič. Tudi v Afriki so nem. in ital. armade razbite. Romel beži proti Bengaziju, od katerega so Angleži po padcu Derne oddaljeni okrog 100km. Nemci z vso naglico pošiljajo v Afriko okrepitve, katerih polovico pa brit. letalstvo pošlje na dno morja. Nemci se pripravljajo, da bodo uporabljali fran. tuniško luko Bizerto za dovoz čet in vojnega materiala za pomoč Tripolitaniiji, ki jo hočejo obdržati za vsako ceno. Na Tihem morju Japonci odločno in hitro izkoriščajo svoje prve uspehe. Zavedajo se, da ne smejo odlašati in da morajo delati hitro, tako da pred prihodom ameriškega brodograditelstva imeli trdno v svojih rokah važna položaja. Zavedajo se, da ne smejo odlašati dila na Filipinih in Borneu. Nemci se bodo položili razočarani nem. narod, ki je sit vojne in lačen mira in kroha, da Moskva na vrsti prihodnje leto in da za letos dovolj, če imajo Japonci na Tihem oceanu.

